

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ
(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами
за червень 2014 року)

12–13 червня в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України проходив семінар „Культурна політика в діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування”. Захід відбувся під патронатом віце-прем'єр-міністра України О. М. Сича та був проведений у співпраці з Міністерством культури України. Серед слухачів семінару – керівники департаментів, управлінь культури і туризму обласних та міських державних адміністрацій, працівники інших підрозділів органів виконавчої влади, керівники бібліотек. Відкриваючи семінар, віце-прем'єр-міністр України О. М. Сич у своєму виступі підкреслив, що сучасна культурна політика є стратегічно-пріоритетним напрямом політики Української держави, і суспільство покликане з повагою ставитися до культури, де центральне місце має належати людині. Розкриваючи напрями реалізації державної політики у галузі, заступник міністра культури України О. П. Журавчак презентував базову модель вироблення рішень у сфері культури, а також запросив учасників семінару до співпраці у реалізації новацій Міністерства культури України, пов'язаних з реформуванням Громадської ради при міністерстві, змінами до Закону України „Про театри та театральну справу” та Податкового кодексу України.

У приміщенні Міністерства культури України 2 червня відбулася презентація наявних стипендійних та грантових можливостей Міністерства культури. У зустрічі з громадськістю та журналістами взяли участь перший заступник міністра культури України О. Б. Островська-Люта, директор Департаменту мистецтв та навчальних закладів П. М. Білаш та його заступник М. Б. Швед. Вони детально розповіли про наявні гранти та стипендії Президента України та Кабінету Міністрів України, що призначаються міністерством. Під час презентації діячі культури та журналісти мали нагоду з'ясувати всі питання стосовно системи підтримки працівників галузі. Окремо наголошувалось на необхідності реформування цієї системи. Було окреслено найближчі зміни з цього питання, що стосуються прозорості та відкритості при створенні та в роботі експертних комісій, уніфікації розміру стипендій, котрі повинні дорівнювати прожитковому мінімуму, та ефективного інформування творчої спільноти.

Також у Міністерстві культури 19 червня пройшла презентація нової програми „Взаєморозуміння”, мета якої – реалізація сучасних соціально

орієнтованих культурно-мистецьких та освітніх ініціатив за державної фінансової підтримки. Під час презентації заступник міністра культури України О. П. Журавчак та заступник директора Департаменту мистецтв та навчальних закладів М. Б. Швед ознайомили присутніх з усіма умовами проведення конкурсу та формування експертної комісії, що визначатиме переможців, а також відповіли на запитання і вислухали побажання громадськості, зокрема, стосовно більш тісної співпраці та активного залучення експертів до роботи на етапах розробки подібних програм.

Нагальні проблеми галузі культури в регіонах обговорено під час зустрічі з представниками департаментів культури і туризму державних адміністрацій Харківської, Одеської, Львівської та Дніпропетровської областей, яка відбулася під головуванням заступника міністра культури України О. П. Журавчака в режимі відеоконференції 12 червня. Зокрема, О. П. Журавчак зазначив, що динамічний розвиток культури має ключове значення для успішної модернізації України. Він закликав до спільної роботи над створенням стратегії розвитку сфери культури на період до 2020 року. Учасниками зустрічі було розглянуто питання забезпечення охорони музеїв; обговорено необхідність внесення змін до Податкового кодексу України щодо звільнення митців від податку на додану вартість. Також було порушено питання розробки та прийняття Державної програми розвитку музейної справи; внесення змін до законодавства України щодо формування вимог до роботи бібліотечних закладів у сучасних умовах тощо.

19 червня у Центральному будинку офіцерів Збройних Сил України відбувся II Всеукраїнський форум національних меншин „Ми – єдиний народ”. На заході були присутніми представники центральних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, дипломати й представники міжнародних організацій в Україні, керівники громадських організацій, що представляють нацменшини та корінні народи України, члени національних діаспор.

„Церкви України про шлях до майбутнього через примирення” – такою була тема прес-конференції, яка відбулася 6 червня в Українському національному інформаційному агентстві „Укрінформ” за участю офіційних представників Церков України. Учасники діалогу – Українська Православна Церква, Українська Греко-Католицька Церква, Римо-Католицька Церква в Україні та Німецька Євангелічно-Лютеранська Церква України – офіційні представники міжконфесійної та міжнародної групи „Примирення”. Між учасниками зустрічі відбувся діалог та пошук мирного шляху вирішення сьогоденної нелегкої ситуації в українському суспільстві. На завершення зустрічі було представлено Комюніке учасників Міжнародної групи „Примирення в Європі – завдання церков в Україні, Білорусі, Польщі й Німеччині”.

22 червня в Україні було відзначено 73-ю річницю початку Великої Вітчизняної війни. З цієї нагоди проведено різноманітні заходи, серед яких – численні тематичні виставки у бібліотеках та музеях. Так, у Києві, у Національному військово-історичному музеї України, працювала виставка фотохудожника Н. Усик „Щастя у мирі”. Також у містах України пройшли: театралізоване історичне дійство „Україна у вогні чужої війни”,

організоване товариством „Пам'ять” – у Львові; виставка „Після перемоги”, в якій взяли участь художники з України, Росії, Польщі та Німеччини – у Харківському „Єрміловцентрі” тощо.

Ряд заходів було приурочено до Дня Конституції України. Зокрема, 25 червня в столичному Історико-меморіальному музеї М. Грушевського, проведено круглий стіл на тему: „Конституційні ідеї та проекти Михайла Грушевського й сучасність”. А 17 червня було проведено круглий стіл „Порівняльний аналіз статей діючої Конституції України та статей проекту змін до Конституції щодо децентралізації державної влади” за участю представників музеїв Харкова та області на базі Харківського обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва.

24 червня у Києві, у приміщенні Національного музею Тараса Шевченка, відбувся авторський вечір українського поета Ю. Кириченка „Ходімо, браття, до Тараса”. На ньому вперше було представлено книгу поета в авторизованому перекладі з української „В час огня” та вірші, присвячені 200-річчю з дня народження Кобзаря.

Культурно-мистецьку акцію „Величні постаті України – від Кобзаря до Каменяра” провів 8 червня на батьківщині І. Франка – селі Нагуєвичі Дрогобицького району Львівської області – Міжнародний благодійний фонд національної пам'яті України. Захід відвідало чимало гостей, серед яких були внук І. Франка – Роланд Тарасович, голова Черкаської обласної ради В. Коваленко, голова Львівської обласної ради П. Колодій, делегація Житомирської області, представники Національної спілки письменників України, Львівської обласної державної адміністрації, Дрогобицької райдержадміністрації, громадських організацій Львівщини, засобів масової інформації та багато інших. На святі український майстер художнього слова, Герой України, народний артист України, лауреат Національної премії імені України імені Тараса Шевченка А. Паламеренко прочитав вірші „Холодний яр” Т. Шевченка та „Сідоглавому” І. Франка, а з концертною програмою виступив Національний заслужений академічний український народний хор України ім. Г. Г. Верьовки.

До 165-річчя від дня народження української письменниці, драматурга, публіциста, громадської і культурної діячки, перекладача, етнографа Олени Пчілки у Музеї видатних діячів української культури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського та Михайла Старицького у Києві 17 червня проведено літературно-мистецький вечір. На нього було запрошено знаних письменників, науковців, видавців, художників, громадських діячів – лауреатів Літературної премії імені Олени Пчілки, засновником якої є видавництво „Веселка: Є. Сверстюка, В. Шевчука, М. Слабошпицького, П. Кононенка, Л. Мірошніченко, А. Ріпенко, С. Гальченка, О. Таланчук та ін. Було визначено й цьогорічних лауреатів премії. Ними стали: літературознавець, старший науковий співробітник Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, заслужений працівник культури України С. Гальченко; викладач декоративно-прикладного мистецтва Гадяцького училища культури ім. І. Котляревського Г. Кисель; філолог М. Степаненко. Науково-освітні заходи було проведено у Колодяжненському літературно-меморіальному музеї Лесі Українки, що

є філією Волинського краєзнавчого музею. 26–27 червня тут пройшла V Всеукраїнська науково-практична конференція „Олена Пчілка, Леся Українка і родина Косачів в історії української та світової культури”, яку також було присвячено 65-й річниці самого музею. Метою конференції була популяризація творчої спадщини української родини Косачів-Драгоманових, підняття престижу та сприяння туристичній привабливості садиби-музею в Колодяжному.

З нагоди 140-річчя від дня народження українського письменника М. Черемшини у Національній парламентській бібліотеці України було відкрито книжкову виставку „Співець Гуцульщини”. Численні заходи проведено в Івано-Франківській області. Зокрема, в Інституті філології Прикарпатського національного університету 13 червня пройшла Всеукраїнська науково-практична конференція „Творчість Марка Черемшини в літературно-культурному процесі України кінця ХІХ–початку ХХ століття”.

Вшанування пам'яті українського поета, археолога, громадського діяча О. Кандиби, відомого під псевдонімом О. Ольжич, 70-та річниця від дня загибелі якого виповнилася 10 червня, відбулося у Житомирі. Так, в обласній універсальній науковій бібліотеці, яка носить його ім'я, було відкрито виставку унікальних фотографій та архівних документів, які передала бібліотеці Фондація імені Олега Ольжича. А у Львові, у Національному музеї-меморіалі жертв окупаційних режимів „Тюрма на Лонцького”, з 22 червня працювала виставка, що розповідала про молоді роки О. Ольжича, його діяльність, зокрема й підпільну, про навчання, арешт у Львові та його трагічну долю у берлінській тюрмі.

З нагоди 215-ї річниці з дня народження великого російського поета, драматурга та прозаїка О. Пушкіна у Харкові, на площі Поезії, де встановлено йому пам'ятник, відбувся концерт, лейтмотивом якого стали слова „І довго буду тим люб'язний я народу, що добрі почуття я лірою будив ...”. Низку заходів також було підготовлено та проведено в Одеській національній науковій бібліотеці ім. М. Горького. Серед них – книжково-ілюстративна виставка „Итак, я жил тогда в Одессе...”; зустріч юних читачів з акторами Одеського обласного театру ляльок: присутні на заході мали нагоду поспілкуватися з митцями та згадати казки Пушкіна; лекція провідного бібліографа Н. Черного, яка представила видання з бібліотечної пушкініани.

До 125-річчя від дня народження видатної російської поетеси, літературознавця, перекладача А. Ахматової у Києві, у Національному музеї літератури України, було організовано літературно-мистецький вечір. Долучилася до святкування знаменної дати і Національна парламентська бібліотека України, де було розгорнуто виставку „Голос срібного століття”. Численні заходи також було організовано в рідному місті поетеси – Одесі. Окремі з них підготував Одеський літературний музей. Тут упродовж місяця працювали виставка літератури „Я народилася в Одесі” та експозиція фотоколажів „Портрети А” авторства одеської художниці О. Дацьо, яка раніше виконувала аналогічні проекти, присвячені ювілеям Ф. Кафки, М. Цветаєвої, О. Блока, І. Буніна, В. Висоцького, В. Маяковського. Одночасно з вернісажем відбулася презентація 57-го номера літературно-художнього альманаху

„Дерибасівська-Рішельєвська”, під обкладинкою якого зібрано чимало цікавих фактів про А. Ахматову. Презентація завершилася поетичним вечором, на якому прозвучали вірші А. Ахматової, а також І. Рейдермана, Г. Маркелової та інших одеських поетів.

16 червня у Національному музеї літератури України відбулося вручення Премії імені Д. Нитченка – українського літературознавця, письменника, редактора, громадського діяча і педагога, засновники якої – Ліга українських меценатів та родина митця (Австралія). Цьогоріч премію отримали письменник і журналіст Ю. Антипович, письменник і поет В. Баранов та український поет і головний редактор харківського недержавного літературно-художнього та суспільно-політичного журналу „Березіль” В. Науменко. З метою вручення нагород до Києва спеціально завітали доньки письменника Леся Ткач (в літературі – Леся Богуславець) і Г. Кошарська та його внучка К. Ткач.

Вже в 14-е у столиці було відзначено переможців літературного конкурсу „Коронація слова”. Церемонія нагородження премією відбулася 5 червня. Лауреатів було визначено у п’яти категоріях: твори для дітей, пісенна лірика, п’єси, кіносценарії та романи. Першу премію у номінації „Прозові твори для дітей” отримала О. Колінько з Полтави за твір „Вітри великого луку”, кращу п’єсу для дітей „Казка про казку” написав В. Міроненко з Рівного. Було обрано й кращий кіносценарій дитячого фільму: „Комарик” Ю. Васюка з Чернігова. У номінації „Пісенна лірика” перше місце посіла О. Шеренгова з Корсуня-Шевченківського Черкаської області за твір „Київська осінь”, а кращою п’єсою стала „Батяри, брати батяри!”, автором якої є О. Дроздовський. Кращим сценарієм 2014-го стала „Легенда про Сковороду” киянки В. Мельник. Кращим же романом 2014-го визнано „Вільний світ” киянки Т. Белімової.

У Житомирі вручено Міжнародну премію імені Є. Концевича – письменника, „шістдесятника”, члена Всеукраїнського товариства політичних в’язнів і репресованих. Премії удостоєно письменника та журналіста Я. Зайка (по смертно) та українського письменника, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка В. Шевчука.

ТЕАТРАЛЬНО-КОНЦЕРТНЕ ЖИТТЯ. З 12 по 15 червня у Київському академічному театрі „Колесо” проходив XVI Міжнародний театральний фестиваль моновистав „Відлуння”. Його учасники представили на суд журі і глядачів 6 вистав. Гран-прі фестивалю журі присудило виставі „Прокляті роки” за творами українських поетів О. Ольжича, Ю. Клена, В. Стуса, Т. Мельничука та Т. Шевченка у виконанні заслуженого артиста України В. Смотрителя (Хмельницький міський монотеатр „Кут”).

Любителів академічної музики у столиці зібрав Міжнародний фестиваль сучасної і класичної музики „Гольфстрім VI”, який стартував 16 червня. Його організаторами виступили київські виконавці та композитори О. Шмурак і З. Алмаші.

26–29 червня у Києві відбувся III Міжнародний цирковий фестиваль „Золотий трюк Кобзова”. У ньому за головний приз фестивалю змагалися 100 артистів цирку з 15 країн світу.

До 8 червня у Львові проходили заходи XXXIII Міжнародного фестивалю музичного мистецтва „Віртуози”. За три тижні його роботи відбулося 25 концертів – від камерної музики до великих вокально-симфонічних творів, від бароко до джазу, від музики західноєвропейських класиків до творів метрів сучасної української музики. Зокрема, окремий блок концертів було пов’язано із 200-річчям від дня народження А. Сакса, винахідника саксофона. Легку джазову музику у вокальному виконанні було представлено київським ансамблем „ManSound”, який цього року святкує свій 20-річний ювілей.

У Львові відбувся і IV Міжнародний фестиваль Alfa Jazz Fest, тривалість якого було перервано у зв’язку з трагічними подіями 14 червня. Більшу частину програми фестивалю на двох відкритих концертних майданчиках – Площі Ринок і біля палацу Потоцьких було відмінено.

З 22 по 29 червня у концертних залах Львова в рамках XII Фестивалю давньої музики у виконанні солістів і ансамблів з різних країн прозвучали кращі зразки музичного мистецтва 17–18 століть. Цьогоріч фестиваль проходив під гаслом „З-над берегів Дунаю”.

13–18 червня в Одесі відбувся I Міжнародний музичний фестиваль „Black sea music fest” („Чорноморський музичний фестиваль”), програму якого було присвячено творчості С. Рахманінова, 140-річчя від дня народження якого культурна громадськість відзначала минулого року. Тож на фестивалі прозвучали найбільш знакові твори раннього і пізнього періодів творчості композитора. Подією стало виконання дебютної опери композитора „Алеко” (1892 рік) на сцені Одеської обласної філармонії.

14–15 червня на території Історико-культурного комплексу „Замок Радомисль” – приватному музейному комплексі у Радомислі Житомирської області за підтримки Посольства Республіки Польща в Україні пройшов I Міжнародний фестиваль „Музика Фредеріка Шопена під відкритим небом”. Кращі твори великого композитора виконували солісти Національної філармонії України, а також спеціально запрошені зарубіжні виконавці.

Організаторами Фестивалю „Музичні зустрічі в Глухові” на Сумщині виступили меценати Є. Уткін та І. Буданська, Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, міська влада Глухова. Справжнім святом став виступ Національного камерного ансамблю „Київські солісти”.

Підняти бойовий дух Української армії у непростий для держави є метою проекту „Народна філармонія”, що вже третій місяць поспіль реалізовує Міністерство культури України за підтримки Благодійного фонду Арсенія Яценюка „Відкрий Україну”. Його презентація відбулася за участю міністра культури України Є. М. Нищука у приміщенні „Укрінформу”. Стартом серії мистецьких заходів став перший виступ артистів „Народної філармонії” на початку квітня на Чернігівщині. До заходів долучились народні артисти України Р. Недашківська, Ф. Мустафаєв, В. Талашко, заслужені артисти України Леся Горова, Т. Компаніченко, гурти „Горлиця”, „Тарута” та багато інших. Загалом за два місяці концерти вже відбулися у 15 областях та у 40 військових частинах для 15 тисяч військовослужбовців. А 21 та 22 червня концерти Всеукраїнського туру „Народної філармонії” відбулися у Херсонській та Запорізькій областях.

У Національному палаці мистецтв „Україна” за участю зірок української естради відбувся великий концерт, присвячений Дню захисту дітей. Кошти від продажу білетів організатори планують передати дітям, батьки яких загинули на Майдані Незалежності під час подій у лютому цього року.

Концертом в НСК „Олімпійський” у Києві відзначив своє 20-річчя музичний гурт „Океан Ельзи”. Відсвяткувати з улюбленим колективом їхнє свято прийшли понад 70 тис. прихильників. Під час концерту пролунали 35 композицій.

1 червня у центрі столиці відбулося відкриття Нової Сцени – сценічного простору під дахом Київського академічного Молодого театру, який буде віддано під творчі роботи молодих українських режисерів і акторів – дебюти, експерименти, інноваційні проекти.

Театри Києва запросили на прем’єри вистав: Національна академічна оперета – „Труффальдіно із Бергамо” за мотивами п’єси К. Гольдоні „Слуга двох панів”; академічний Молодий – „Я знайду тебе, тому що кохаю” за п’єсою В. Сарояна; Муніципальний академічний опери і балету для дітей та юнацтва – одноактних балетів „Видіння Рози” О. Родіна та „Жінки у ре мінорі” Р. Поклітару на музику Й. С. Баха.

У театрах України відбулися прем’єри вистав: у Рівненському академічному українському музично-драматичному – „Дикун” за мотивами твору А. Касони; у Чернівецькому академічному обласному українському музично-драматичному ім. О. Кобилянської – „Туга за майбутнім (проста історія)” Л. Скрипки; в Одеському національному академічному опери та балету – дитячого балету „Король Лев і Повелителька гієн” на музику Л. ван Бетховена, Х. Циммера та Е. Джона (у виставі взяли участь вихованці Одеської дитячої хореографічної школи).

Показ низки благодійних вистав, внески з яких підуть на закупівлю матеріально-технічного оснащення для українських бійців, організували Львівські муніципальні театри. Акція тривала з 20 до 29 червня.

У Концертному залі Львівської філармонії пройшли два ювілейні вечори піаністки, заслуженої артистки України Е. Чуприк, яка відзначила свій 50-річний ювілей.

4 червня у Львівській обласній філармонії відбувся концерт українського акапельного гурту „ManSound”, якому цьогогоріч виповнилося 20 років з часу заснування.

На базі Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша було проведено нараду керівників театрів України під головуванням заступника міністра культури України О. П. Журавчака. Серед нагальних питань, розглянутих учасниками наради, – реформування галузі театрального мистецтва шляхом внесення змін до деяких законів України по запровадженню контрактної форми роботи в галузі культури (проект внесення змін до законів України „Про культуру”, „Про театр і театральну справу”), проекту Закону України „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо державної підтримки розвитку культури”, а також низка пропозицій щодо розвитку галузі театрального мистецтва на вимогу сьогодення.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО. 29 червня у Національному музеї Тараса Шевченка відбулося відкриття мистецького арт-проекту „Ми просто йшли.../Following the inner light”, присвяченого 200-річчю від дня народження Т. Шевченка. Проект представив твори українських митців П. Бевзи та М. Журавля, які зобразили Кобзаря у власній творчій інтерпретації. Стиль, в якому виконано роботи обох майстрів, пов’язує з міфопоетичною течією в українському візуальному мистецтві ХХІ століття. Організатором проекту, ініційованого Українським інститутом Америки (Нью-Йорк), виступила друкарня „Huss” за підтримки Києво-Могилянської бізнес-школи. До цього мистецький проект «Ми просто йшли... / Following the inner light» вже був експонований у квітні-травні 2014 р у Нью-Йорку в залах Українського Інституту Америки.

VI Всеукраїнську трієнале „Скульптура-2014”, на якій було представлено близько 150 робіт сучасних скульпторів з усієї країни, розгорнуто 19 червня у Центральному будинку художника. На церемонії відкриття виставки відбулося нагородження переможців цього річного трієнале: К. Синицького (I премія), В. Пирогова (II премія), О. Михайличенка (III премія).

У Києві експонувалися виставки: у Національному музеї Тараса Шевченка – робіт Ю. Скрипки „Deadline”, живопису А. Куцаченка „Україна єдина”; у Музеї видатних діячів української культури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського та Михайла Старицького – творів заслуженого художника України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка В. Франчука „Передчуття Майдану. Сторінками „Кобзаря”; в Музейно-виставковому центрі Музею історії міста Києва – творів С. Бринюк, Г. Вишеславського, О. Зінченка та М. Шкарупи „Наша реальність (навіяне Майданом)”; у музеї „Духовні скарби України” – робіт М. Деяка; в Історико-меморіальному музеї Михайла Грушевського – акварелей і декоративних розписів Л. Панченко „Світ мій!”; **у галереях:** „Триптих” – робіт народного художника України І. Марчука; „Ра” – фоторобіт Ю. Кузнецова; AVS-art – пейзажів, натюрмортів і портретів Л. Задорожної „Мережані дні”; „Мистецька збірка” – живопису українських художників різних поколінь: від радянських часів і до сучасності „Колекція Волошиних”; „Боттега” – графіки В. Буднікова „Мій Крим – наш Крим”.

PinchukArtCentre оголосив імена 21 художника (до 35 років), яких номіновано на премію Future Generation Art Prize 2014, заснованої Фондом Віктора Пінчука. Метою проекту є відкриття нових імен в світі мистецтва та надання довгострокової підтримки наступному поколінню художників незалежно від місця їх народження та проживання. 20 учасників шорт-листа було обрано з більш ніж 5500 заявок, отриманих від молодих художників з 148 країн. Двадцять першим номінантом на отримання премії Future Generation Art Prize у 2014 році згідно з регламентом конкурсу стала Ж. Кадирова – володарка Головної Премії PinchukArtCentre 2013, загальнонаціональної премії у галузі сучасного мистецтва для молодих українських художників до 35 років.

13 червня у київському центрі сучасного мистецтва М17 презентовано книгу, видану в рамках благодійного арт-проекту „Повстанська Абетка”, ініційованого художницею П. Мороз та студією LLIWELL studio of creation.

Учасниками проекту стали 23 українських художники, які брали безпосередню участь у революції. Вони створили ілюстрації для „Абетки”, що відображають події на Майдані та в Україні, які відбулися з листопада 2013 року. Проект „Повстанська Абетка” націлено на збір коштів для маленьких дітей, які втратили батька під час трагічних подій на Майдані. Кошти від продажу книги та футболок з принтами „Абетки” буде перераховано для надання їм необхідних послуг.

Упродовж чотирьох днів у столиці проходив Фестиваль кераміки під назвою „ЦеГлина”. Участь у ньому взяли понад 50 гончарів з усієї країни. Проект „ЦеГлина” спрямовано на активізацію розвитку професійної кераміки в Україні. Його організатори: галерист О. Білоус, кераміст О. Дворак-Галік та мистецтвознавець Ю. Островська. Чотири дні роботи фестивалю були наповнені професійним спілкуванням під час семінарів і круглих столів провідних фахівців декоративно-вжиткового мистецтва з галеристами та колекціонерами. Зацікавлені сторони розглядали питання пропаганди сучасної кераміки, здобутки співпраці з архітекторами й дизайнерами, проблеми теорії та практики кераміки у світовому контексті.

З 23 по 29 червня в селищі Опішня Зіньківського району Полтавської області, на території Центру розвитку духовної культури Національного музею-заповідника українського гончарства, проходив Тиждень Національного гончарного здвиження „Здвиг 2014”. Програма Національного фестивалю гончарства була різноманітною та включала розмаїття проектів, серед яких Міжнародний фотоконкурс „Гончарні візії країни”, Національний Керамографітіфест, художній ярмарок „Гончарний всесвіт в Україні”, молодіжний гончарський фестиваль, майстер-класи та творчі конкурси гончарів і ковалів та багато інших цікавих заходів. Окремою складовою фестивальної програми були виступи фольклорних колективів і естрадних етноколективів України.

Відкриття Всеукраїнської виставки „Текстилізм. Мінітекстиль – 2014”, на якій було представлено твори 55 митців зі Львова, а також гостей з Києва, Луцька, Рівного та Черкас, відбулося 12 червня у Львівському палаці мистецтв. Експозицію склали роботи різного тематичного спрямування, виконані у класичних та авторських текстильних техніках: гобелен, розпис по тканині, художня вишивка, квілт, текстильний колаж тощо.

Виставкою живопису та графіки художників Творчого об’єднання митців та майстрів м. Чугуєва „Чугуївський вернісаж 2014”, до якої увійшло понад півсотні картин 13 художників, у Харківському обласному центрі культури і мистецтва було відкрито низку заходів, присвячених 170-річчю від дня народження видатного художника-реаліста І. Репіна.

У містах України експонувалися виставки: у Львові – робіт О. Турянської „Присутність”, творів по склу О. Турецької „Дві Душі”, фоторобіт Л. Маркевич „Моє відчуття Чикаго”; у Харкові – фотографій Г. Бондур „Пори року”; у Полтаві – творів Т. Лимар „Різнобарв’я”; в Одесі – живопису А. Гудзикаевича; в Одесі – скульптури викладачів і студентів Одеського художнього училища ім. М. Б. Грекова; у Донецьку – фоторобіт Д. Іткіна „Фотографії з нотатками на полях”.

КІНОМИСТЕЦТВО. 28 червня, в День Конституції України, в Київській фортеці відбувся Перший фестиваль історичного документального кіно. Його організатори – Міжнародний соціально-культурний проект JoyFest і Національний історико-архітектурний музей „Київська фортеця”. На фестивалі було представлено виключно історичні документальні стрічки українських документалістів. У рамках фестивалю також відбувся круглий стіл „Коли сьогодні перетворюється на історію”. Розмова відбулась на тлі уривків з фільму „20 свідчень про переламний день протистоянь на Майдані”. Учасниками круглого столу були творці цього фільму, організатори фестивалю, а також всі охочі.

1 червня у Києві завершився перший дитячий фестиваль кіно „Чілдрен кінофест”, який проходив із 28 травня і мав на меті познайомити дітей з якісним європейським артхаузним кіно. Конкурсна програма включала сім фільмів, за які глядачі після кожного сеансу віддавали свої голоси. Зокрема, український фільм „Трубач” та англійський „Повір” поділили між собою третє місце. Всі фільми на фестивалі були дубльовані українською мовою.

У столичному кінотеатрі „Київ” пройшла ретроспектива фільмів Чарлі Чапліна. Показ найвідоміших картин знаменитого актора, сценариста, режисера, присвячено 125-річчю від дня його народження. Крім того, 2014-го виповнюється 100 років екранного життя знаменитого бродячого героя Чарлі Чапліна.

7 червня у Львові у рамках вуличних кінопоказів „Кіно просто неба” відбулася прем'єра стрічки „Іван Сила” за мотивами книги українського письменника О. Гавроша „Неймовірні пригоди Івана Сили”.

10 червня у львівському Палаці мистецтв відбувся показ стрічки О. Сенцова „Гамер”. Мета показу – зібрати кошти для підтримки родини режисера.

У столиці на ВДНГ відкрито перший велокінотеатр. Щоб подивитися фільм, доведеться крутити педалі велосипедів, приєднаних до генераторів електричного струму.

МУЗЕЙНА СПРАВА. ОХОРОНА ПАМ'ЯТОК. 20 червня на території Національного культурно-мистецького та музейного комплексу „Мистецький Арсенал” пройшла церемонія нагородження переможців ІХ Всеукраїнської акції „Музейна подія року-2013”, яку проводили ГО „Український центр розвитку музейної справи” спільно з Міжнародним благодійним фондом „Україна 3000” з метою стимулювання музейних колективів до якнайширшої презентації своїх проектів та впровадження інноваційних підходів у роботі із громадськістю, а також привернення уваги громадськості до найважливіших подій і тенденцій у вітчизняній музейній галузі. За звання кращої музейної події 2013 року змагалися близько 30 проектів різного формату та масштабу зі всієї України. Кращим визнано започаткування премії імені Бориса Возницького „Мистецьким арсеналом”. А спеціальні відзнаки, зокрема, отримали Національний художній музей у Києві, Національний заповідник „Херсонес Таврійський” та музей-садиба І. Стравінського в Устилузі Волинської області.

8 червня у „Мистецькому арсеналі” стартував проект „Сцена українського авангарду”. Український авангард в експозиції проекту було презентовано 100 унікальними творами 20 митців, творчість яких припала на 1911–1936 роки. Державний музей театрального, музичного та кіномистецтва України представив сценографічні проекти О. Екстер, А. Петрицького, В. Меллера, О. Хвостенко-Хвостова, Б. Косарева. Ці митці відомі всьому світу як реформатори-сценографи, які не лише додали сценічним формам експресії, об’ємності та руху, але й змінили підхід до організації сценічного простору. Національний музей українського народного декоративного мистецтва презентував роботи народних художників Г. Собачко-Шостак, М. Приймаченко, В. Довгошиї і Є. Пшеченка. А з приватних колекцій І. Диченка, І. Воронова та Д. Горбачова було представлено твори В. Єрмилова, В. Пальмова, М. Синякова, О. Богомазова, С. Нікритіна, О. Архипенка.

Виставку «Художник Іван Їжакевич: „... хочу бути корисним Лаврі”», присвячену 150-річчю від дня народження відомого народного художника України, було відкрито 26 червня у Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику. Експозиція включала понад 120 експонатів, у тому числі рідкісні фотографії та документи, що висвітлювали різні періоди життєвого і творчого шляху художника. Їх збирали як провідні музейні та бібліотечні, так і наукові установи Києва. Одну з граней творчої натури Їжакевича – його талант пейзажиста – відображала на виставці низка етюдів та картин. Серед них – „Флігелі Києво-Печерської лаври” 1905-1906 рр. та „Києво-Печерська лавра” 1913 р. Демонструвалися й ілюстрації до поезій Т. Шевченка, створених у співавторстві з Ф. Коновалюком. Широко було представлено роботи до творів українських письменників І. Франка, Г. Квітки-Основ’яненка, І. Котляревського. Також цікавими експонатами виставки були „Автопортрет” 1905 р., де майстер зобразив себе в момент зосередженої та натхненної праці та меморіальні речі І. Їжакевича – знаряддя праці митця: мольберт, палітра з фарбами, мастахіни, пензлі.

11 червня у Національному заповіднику „Софія Київська” відбулося відкриття спільного проекту Національного заповідника „Софія Київська”, Мистецької агенції «Територія „А”» та художниці А. Рудницької „Побажай країні щастя!”. В його рамках відомі українці разом зі своїми дітьми спільно створили в „Софії Київській” „Дерево бажань”, на якому залишили свої найкращі побажання Україні – побажання миру, щастя, добробуту та злагоди. Також учасники акції прикріпили невеличкі дзвіночки, які під вітром розголошуватимуть найкращі думки про Україну світові. У цій мистецькій акції взяли відомі артисти, телеведучі, спортсмени, письменники, художники, громадські діячі. Також до створення „Дерева бажань” долучилися евакуйовані діти із Донбасу. Під час проекту було зібрано допомогу постраждалим дітям – іграшки, книги, розвивальні ігри та ін. Адже, крім мистецької та об’єднувальної ідеї, цей проект мав на меті привернути увагу громадськості до проблем біженців та консолідувати суспільство довкола питання допомоги українцям, що постраждали під час бойових дій. Крім того, у рамках проекту А. Рудницька репрезентувала в музеї „Будинок митрополита” виставку своїх робіт „Містерія літочислення”. По завершенні акції співробітники музею

провели для гостей ексклюзивну костюмовану екскурсію „Прогулянка палацом XVIII століття” по „Будинку митрополита”.

Відвідувачі Національного музею мистецтв ім. Богдана та Варвари Ханенків з 20 червня мали нагоду оглянути виставку китайського мистецтва XVIII—XX століть з колекції музею. Експозицію „Життя води” склали близько двох десятків живописних сувоїв і близько десятка предметів скульптури та декоративно-вжиткового мистецтва.

13 червня у столичному Музеї видатних діячів української культури Лесі Українки, М. Лисенка, П. Саксаганського та М. Старицького відбувся літературно-мистецький вечір „Хроніки процесів” за участю студентів Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого. У тексті сценарію було використано архівні документи та літературні твори: судово-слідчі справи членів родини Старицьких 1930-х рр.; листування Л. Старицької-Черняхівської, Я. Стешенка; „Щоденники” В. Черняхівської; фрагменти роману „Процес” Ф. Кафки, поезії Є. Плужника, В. Свідзінського, В. Сосюри, М. Йогансена, М. Семенка, Б. Чіпа, М. Рильського, М. Драй-Хмари.

20–22 червня на території Національного історико-меморіального заповідника „Поле Берестецької битви” у селі Пляшева Радивилівського району Рівненської області відбулося вшанування пам’яті українських козаків, полеглих у битві під Берестечком 1651 року. Відзначення зазначеної дати тут збіглося зі 100-річчям освячення Свято-Георгіївського собору, де відбулася божественна літургія та вселенська панахида за участю Святійшого Патріарха Київського і всієї Русі-України Філарета, керуючого Рівненською єпархією Української православної церкви Київського патріархату архієпископа Рівненського і Острозького Іларіона та духовенства Рівненської єпархії УПЦ КП і сусідніх областей.

11 червня в Центрі міської історії у Львові представлено виставковий проект «Минуле у „цифрі”: місто, історія та цифрові технології», створеного у форматі публічної історії, що спонукає обмірковувати роль цифрових засобів для зберігання та передання історичних даних, а також можливості, які надають цифрові технології для кращого осмислення минулого. „Інтерактивний Львів” покликаний показати багату історію міста за допомогою цифрової карти, яка візуалізує дані про пам’ятки архітектури, впливових особистостей та звичайних мешканців міста, культурні процеси. База даних „Міського Медіа Архіву” включає „Урбаністичні образи”, „Карти міст”, „Міське відео” та „Мої розповіді”, які є добіркою оцифрованих історичних матеріалів про міста і містечка Центральної та Східної Європи. Важливою особливістю експозиції є мультимедійна складова – широке використання цифрових засобів для розкриття проблематики виставки та посилення інтерактивності аудиторії. Експозицію було доповнено інтерактивною стіною, сенсорними екранами, ігровою консоллю з відеогрою, спеціально розробленою для виставки. Її експонування органічно продовжилося у публічному просторі міста – на площі Ринок було відкрито вуличну стендову виставку.

У кількох залах Херсонського обласного художнього музею ім. О. Шовкуненка в рамках виставки „У колі родини Шнайдерів”

демонструвалася колекція робіт відомої родини художників, яка складалася з найкращих творів засновників династії Б. Шнайдера і М. Шнайдер-Сенюк, їхніх синів, невістки та онучок.

Незвичний виставковий марафон, присвячений історії української марки, розпочався на Вінниччині. Відкриття виставки „Назустріч 100-річчю української марки” відбулося 12 червня в обласному краєзнавчому музеї.

Виставкою у Чернівецькому обласному художньому музеї відзначив 85-річчя від дня народження та 65-ліття своєї творчої діяльності краєзнавець, етнограф, збирач і популяризатор старожитностей, заслужений майстер народної творчості України І. Снігур. Серед експонатів були давні українські часописи й книжки, листівки і твори живопису, графіки, скульптури та декоративно-вжиткового мистецтва.

У Дніпропетровському історичному музеї ім. Д. І. Яворницького відкрито виставку до 100-річчя з початку Першої світової війни, яка працюватиме до листопада 2014 року. В експозиції – унікальні матеріали з фондів музею: фотографії, агітаційні плакати, поштові листівки, похідний іконостас, зразки тогочасної зброї (козачі шашки, ракетниці), медичне обладнання, одяг та місцеві газети, які патріотично закликали населення захищати Вітчизну.

Фонди Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького поповнилися новим унікальним експонатом – кам'яною сокирою епохи бронзи, що датується II тисячоліттям до н. е., яку передав місцевий житель.

Сумському обласному краєзнавчому музею працівники СБУ передали предмети старовини XIX століття, які рік тому контрабандою намагалися вивезти до Росії: дві ікони – Пресвятої Богородиці Володимирської і Василя Великого – та два порцелянових глеки.

13 червня в музеї Національного меморіального комплексу „Висота маршала І. С. Конєва” на Харківщині відбувся семінар-нарада для керівників музейних закладів області. Під час заходу обговорено стратегію розвитку музейної справи в області, курс розвитку галузі „культура”, запропонований заступником міністра культури України О. П. Журавчаком, озвучений у ході відеоконференції 12 червня, напрацьовані ініціативи від Харківської області для Міністерства культури України, спрямовані на покращання розвитку музейної справи в Україні.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА. 16 червня у Київському національному університеті культури та мистецтв відбулося установче засідання Громадської експертної ради з реформування бібліотечно-інформаційної системи в країні. Її метою є формування змісту і методів навчання майбутніх фахівців, впровадження нового освітнього стандарту і включення його у світовий освітній процес. Під час заходу експертна рада розглянула шляхи до досягнення відповідності змісту освіти майбутніх фахівців сучасним реаліям і запропонувала ряд змін з підготовки національних кадрів бібліотечно-інформаційної галузі. Було прийнято рішення про модернізацію навчальних планів і про підготовку інформаціологів-аналітиків, фахівців з інформаційної безпеки. До обговорення актуальних питань були запрошені відомі як в Україні, так і за кордоном вчені, багато з яких є

випускниками КНУКіМ: доктор наук із соціальних комунікацій, завідувач відділом Національної бібліотеки України ім. У. І. Вернадського Т. Ю. Гранчак, керівник управління регіональної та культурно-просвітницької роботи Міністерства культури України Л. С. Нікіфоренко, доктор історичних наук в галузі бібліотекознавства, координатор програм відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні В. С. Пашкова, кандидат історичних наук, завідувач відділом наукового опрацювання документів Національної бібліотеки України ім. У. І. Вернадського О. О. Сербін, кандидат історичних наук, директор наукової бібліотеки Національного університету „Києво-Могилянська Академія” Т. О. Ярошенко та ін.

26 червня у приміщенні Наукової бібліотеки Національного університету „Києво-Могилянська академія” пройшла конференція „Державна політика книжкової сфери: новий шанс для України”. Вона стала підсумковим етапом проекту Book Platform в Україні, що реалізовується за підтримки програми „Культура” Східного партнерства ЄС, і одним із наймасштабніших за останні роки міждисциплінарним форумом, присвяченим темі державної політики у книжковій галузі. На замовлення організаторів конференції у 2013—2014 роках компанією pro.mova було проведено дослідження „Читання в Україні”, яке гостям представили Є. Глібовицький та В. Бринза. Дослідники мали на меті осмислити феномен читання як культурної практики. Об’єктом їхнього інтересу стала взаємодія українців не лише з літературою різних жанрів, а й з текстами взагалі – новинними, розважальними і навіть з анекдотами та кросвордами. До участі в конференції було запрошено представників найрізноманітніших сфер, пов’язаних із книжкою та читанням: перекладачів, культурних менеджерів та громадських діячів, письменників та літературних критиків, бібліотекарів, видавців та книгосповсюджувачів, освітян і науковців, представників державних органів влади.

17 червня на другому пленарному засіданні ХХХ сесії Львівської обласної ради депутатами затверджено обласну Програму поповнення бібліотечних фондів Львівської області на 2014 рік. На реалізацію програми з обласного бюджету буде виділено 900 тисяч гривень, які планується використати на забезпечення обласних бібліотек періодичними виданнями, на придбання літератури та електронних видань, часткового поповнення фондів централізованих бібліотечних систем області. Крім того, з обласного бюджету буде виділено кошти на забезпечення бібліотек української діаспори за кордоном україномовною видавничою продукцією. Також у рамках цієї програми буде виділено 200 тисяч гривень на оновлення фондів районних бібліотек Львівщини.

18–19 червня у Полтавській області на базі обласної бібліотеки для дітей імені Панаса Мирного відбувся Південноукраїнський ярмарок бібліотечних інновацій „БібліоКре@тив-2014”. У складі делегації були працівники Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрової Чайки, очолювані директором А. Бардашевською, представники районних дитячих бібліотек (цього разу – Скадовської та Цюрупинської), і шкільні бібліотекарі. На Ярмарок до Полтави також прибули гості – Л. С. Нікіфоренко, керівник управління регіональної та культурно-просвітницької роботи Міністерства культури

України А. Гордієнко, генеральний директор Національної бібліотеки України для дітей та інші. На Ярмарку цьогоріч було презентовано близько двох десятків ідей – від локальних форматів бібліотечної роботи з дітьми до масштабних проєктів, що можуть набути загальноукраїнського масштабу. З ними незабаром можна буде ознайомитись у розділі „Банк ідей”, а також скористатись, „розплатившись” впровадженням уподобаної ідеї в свою роботу – із посиланням на автора. П'ятий Південноукраїнський міжрегіональний ярмарок „БібліоКре@тив-2014” передав естафету професійної творчості Миколаївській області, де має відбутися Ярмарок 2015 року.

Нову форму бібліотечної роботи – проєкт „Бібліоняня”, який допоможе дошкільнятам розвивати свої здібності, а їхнім батькам додасть вільного часу, започатковано у Вінниці. Тепер у робочі дні тижня дітей віком з 4 до 7 років можна залишати в бібліотеці-філії №11. Суть цього проєкту в тому, що батьки мають можливість залишити свою дитину й піти на певний час вирішити свої справи. Бібліотекарі дітям читають книжки, обговорюють з ними малюнки, а здобуті знання стануть малюкам у пригоді при підготовці до школи.

Бібліотеками проведено заходи до: 140-річчя від дня народження українського письменника М. Черемшини, а також 215-річчя від дня народження російського письменника О. Пушкіна; 125-річчя від дня народження російської поетеси А. Ахматової; 115-річчя від дня народження японського письменника, лауреата Нобелівської премії Я. Кавабати; 90-річчя від дня народження білоруського прозаїка В. Бикова.

АМАТОРСТВО. ПРОСВІТНИЦТВО. 7 червня у столичному Мистецькому центрі „Шоколадний Будинок” відбулося нагородження переможців II Всеукраїнського дитячого конкурсу „Моя мирна Україна”. Конкурс було ініційовано Всеукраїнським благодійним фондом І. Янковського „Ініціатива заради майбутнього” у березні цього року. За два місяці організаторам вдалося зібрати більше 600 картин, присвячених темі єдиної і мирної України. 300 кращих художніх робіт, відібраних за підсумками конкурсу, увійшли до експозиції, яка експонувалася у „Шоколадному Будинку” до кінця червня. Після цього виставку дитячих картин буде представлено в європейських столицях. Торік картини переможців першого конкурсу виставлялися в Європарламенті у Брюсселі (Бельгія).

3 червня в Національному музеї Тараса Шевченка за ініціативи Київського міського методичного центру закладів культури та навчальних закладів відбулося свято – урочисте відкриття творчого бієнале з живопису учнів дитячих художніх шкіл та художніх відділень дитячих шкіл мистецтв м. Києва „Мистецька палітра Києва”. Це – спільний творчий проєкт Національного музею Тараса Шевченка, Департаменту культури КМДА та Київського міського методичного центру закладів культури та навчальних закладів. На виставці було представлено 86 кращих робіт (у техніках акварелі, гуаші, темпері, акрилу, які є базовими в художньому навчанні) юних художників – лауреатів міських, всеукраїнських та міжнародних конкурсів. 2014 рік в Україні проголошено роком Т. Шевченка. Ось чому тематика робіт

даної виставки була пов'язана саме з українськими традиціями та творчістю Т. Шевченка.

6–11 червня в м. Скадовськ Херсонської області відбувся Всеукраїнський відкритий фестиваль дитячої художньої творчості „Єдина родина-2014”, організований Українським державним центром позашкільної освіти, Департаментом освіти, науки та молоді Миколаївської обласної адміністрації спільно з обласним Будинком художньої творчості. У фестивалі взяли участь понад 150 учасників із Миколаївської, Хмельницької областей, міст Херсона та Києва. Крім змагань у вокальному, хореографічному й образотворчому та декоративно-ужитковому мистецтвах у різних вікових категоріях, для учасників фестивалю було проведено відповідні майстер-класи для кожного з напрямків, розважальні програми. Переможницею Всеукраїнського відкритого фестивалю дитячої художньої творчості „Єдина родина-2014” стала А. Костюк з Херсона, яка у своєму юному віці майже досконало володіє вокальною технікою в стилях народної пісні, класичного та естрадного вокалу.

16 музичних колективів з різних регіонів України 27–29 червня взяли участь у I Відкритому фестивалі-конкурсі оркестрів, інструментальних ансамблів і мажореток „Яскрава симфонія Прикарпаття”, організованому громадською організацією „Яскрава країна” у Трускавці Львівської області. Гран-прі „Яскравої симфонії Прикарпаття” отримав Народний духовий оркестр Національного університету „Львівська політехніка”.

28 червня у приміщенні Херсонського музичного училища відбувся обласний відбірковий тур Всеукраїнського фестивалю сучасної та популярної музики „Червона рута”. Захід пройшов за підтримки управління культури Херсонської обласної державної адміністрації а також при безпосередній участі обласного Центру народної творчості. На відбірковий тур до Херсону з'їхалися молоді виконавці з різних областей України (Сумської, Харківської, Миколаївської, Одеської). Переможці гідно представлять Херсонщину у фіналі фестивалю „Червона рута” в наступному році.

17 червня на Центральній площі Чернівців біля пам'ятника Т. Шевченка відбулася культурно-мистецька акція „Обніміться ж, брати мої”, мета якої – створення Рушника Кобзарю. В акції взяли участь кращі майстри народної вишивки усіх областей України, а також усі бажаючі. Захід проводили управління культури Чернівецької обласної державної адміністрації за сприяння Чернівецької міської ради.

200-річчю від дня народження та 155-річчю перебування Кобзаря у Сумах було присвячено краєзнавчо-культурологічну акцію „Сумська шевченківська листівка друзям”, яка відбулася у рамках програми „Скарби нашого народу”. У заході взяли участь понад сто школярів міста, педагоги, краєзнавці, бібліотекарі, які заповнили і надіслали 155 листівок своїм друзям. Усі послання розпочиналися словами „У Рік Тараса Шевченка зичу...”. Також учасники акції відвідали літню в пам'ять про Т. Шевченка, сфотографувалися біля пам'ятного знаку „Сумка”. За результатами надісланих листівок складено карту, яка займе місце в Шевченківській експозиції в обласному краєзнавчому музеї.

В снт Велика Багачка в Полтавській області пройшло обласне свято кобзарського мистецтва „Взяв би я бандуру”, приурочене до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка. У програмі свята – вернісаж місцевих художників „Барви Великобагачанщини”, майстер-класи майстрів декоративно-вжиткового мистецтва району, презентація сільських громад, що супроводжувалася виступами аматорських мистецьких колективів.

В День захисту дітей частина скверу Гамова в Одесі перетворилася на містечко казкових героїв. У рамках фестивалю лялькових театрів Smileland просто неба пройшли вистави лялькових театрів, майстер-класи з виготовлення ляльок і основ сценічної майстерності. У заходах взяли участь і діти з малозабезпечених і багатодітних родин, інтернатів і притулків області.

Матеріал підготувала

Наймушина Ю. М., редактор
відділу наукового аналізу і узагальнення
інформації

Комп'ютерне редагування та опрацювання *Т.Римаренка*

Підписано до друку 14.07.2014. Обл.-вид. арк. 1,25. Б/т. Зам. 88.

НПБУ, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278-85-12